

**YEREL YÖNETİMLER
ULUSLARARASI PROJE FİNANSMAN
KAYNAKLARI**

YEREL YÖNETİMLER
ULUSLARARASI PROJE FİNANSMAN
KAYNAKLARI

Koordinatör
Kenan Çamurcu

Danışma Kurulu
Hulusi Şentürk
İbrahim Ciminli
Osman Danış
Salih Kenan Şahin
Sami Şimşek
Yusuf Şahin

Medya İletişim
Ekrem Okutan

Organizasyon
Ahmet Hilmi Arısoy
Ayser Saltı
Emre Gedik
Gül Başak
Hanife Üstün
Kemal Kaya
Sedat Dalçık

Teknik Hizmetler
Yusuf Kaya

YEREL YÖNETİMLER ULUSLARARASI PROJE FİNANSMAN
KAYNAKLARI

Bu çalışma Galatasaray Üniversitesi öğretim üyesi
Dr. Cengiz Aktar başkanlığında
Aylin Alagöz ve Rana Birden
tarafından hazırlanmıştır.

SUNUŞ

Türkiye köklü bir yeniden yapılanma iradesi ortaya koymuş bulunuyor. AB üyelik sürecinin bu gelişmeyi hızlandırdığına kuşku yok. Fakat tarihsel serüvenimizin Batı'ya doğru yürümeye yönelik tercihleri gözönünde bulundurulduğunda "asrileşme" arayışlarımızın AB ile sınırlı olmadığı kavranabilecektir. Türkiye, gelişen demokrasisi, güçlenen yerel yönetimleri, giderek daha donanımlı ve eğitimli hale gelen toplum yapısıyla modern dünyada etkin ve saygın yerini almaktadır.

Ülkemiz bugün gündeminde olan "kamu yönetimi reformu" ile yüz yıllık "asrileşme" girişimlerinin tümüne bedel bir büyük adımı atmış bulunmaktadır. Bu girişimle çağdaş yönetimlerin sahip olduğu niteliklerle donatılmaya çalışılan siyasi sistemimiz, içinde bulunduğu Avrupa ailesiyle entegre olma iradesini böylelikle ortaya koymuş olmaktadır.

Modern Türkiye, yoluna eski ve hantal yapısıyla devam edemez. Bilim, sanat, kültür, teknoloji, eğitim ve yönetim alanlarında dinamik ve ilerlemeci bir toplumsal kültür oluşturmamız gerekmektedir. Yeni Türkiye'nin yönelimini kavrayan Pendik Belediyesi olarak 1994'ten bu yana bu gelişmeye katkımızı sunmaya çalışıyoruz. O günlerde ortaya koyduğumuz "yerel olanın güçlendirilmesi" fikri ve bu alandaki projelerimiz Türkiye'nin gündemine yeni girmektedir. Bilgi birikimi ve tecrübelerimizden süzülüp gelen katkının Türkiye'nin kamu reformu içinde anlamlı yer bulmasından da ayrıca büyük mutluluk duyuyoruz.

On yıllık yerel yönetim tecrübemizin bize öğrettiği, ülkemizin ekonomik, sosyal ve siyasal sıçramasının ancak yerel irade ve aktörlerin eliyle gerçekleşebileceğidir. Bu gerçeği kavradığımızdan dolayıdır ki, Pendik Belediyesi'ni Türkiye'nin neredeyse dev bir Ar-Ge kurumuna dönüştürdük ve Türkiye'nin dört bir yanına bilgi/tecrübe desteği verdik, vermeye devam ediyoruz.

Türkiye, kamu reformuna bitişik yerel yönetimler reformunu da tartışmaktadır. Merkezi yönetimin pek çok yetki ve hizmet alanını yerel yönetimlere devretmeye hazırlandığı bir dönemde en çok kuşku duyulan konu, yerel yönetimlerin bilgi, tecrübe, teknik donanım ve uzmanlık bakımından yetersiz olduğudur. Bu eleştirinin kısmen doğru olduğunu kabul etmek zorundayız. Fakat buradan yerel yönetimlere yetki devrinden vazgeçmeyi değil, onları güçlendirme sonucunu çıkarmalıyız. Pendik Belediyesi, bu yönde üzerine düşeni fazlasıyla yapmaya çalışmakta; Türkiye'deki belediyelerden Türk dünyasına, oradan Balkanlar ve Ortadoğu'ya kadar pek çok yerel yönetime hem destek vermekte, hem de onlarla çözüm ortaklıkları geliştirmektedir. Pendik Belediyesi yönetimi olarak yıllardır oluşturduğumuz bu çok değerli birikimimizi cömertçe kullanıma açtığımız bilinmelidir. Bu çerçevede yaptığımız yayınlar, uygulamaya koyduğumuz projeler, düzenlediğimiz toplantı ve etkinliklerin bilgisi dileyen herkese ulaştırılmaktadır.

AB üyelik sürecinin hızlandığı ve giderek ciddiyet kazandığı bu dönemde yerel aktörlerin güçlü biçimde sahneye çıkması için gerekli desteği verecek yeni bir çalışmayı Türk siyasi birikimine sunmaktan mutluluk duyuyoruz.

Ülkemizin seçkin entelektüellerinden AB uzmanı Dr. Cengiz Aktar başkanlığındaki bir heyet tarafından hazırlanan kitap, yerel yönetimlerimizin içlerine kapanmaktan kurtulmalarına imkan sağlayacaktır.

Yerel yönetimlerin, projelerine uluslararası finansman sağlamada hangi kaynaklara nasıl başvuracaklarını anlatan elinizdeki kitap, sahasında bir ilktir. Bölgelerin yerel kalkınma ve gelişmeleri için sağlanacak uluslararası proje finansmanları yerel yönetimlerimizin ufkunu açacaktır.

Bu çalışmanın Türkiye'nin tüm yerel yönetimlerine yararlı olmasını diliyorum.

Erol Kaya

Pendik Belediye Başkanı

GİRİŞ

Ülkemizin bugünkü Avrupa Birliği ile ilk teması 31 Temmuz 1959'da, zamanın Avrupa Ekonomik Topluluğu'na (AET) yapılan başvuruya gerçekleşiyor. II. Dünya Savaşı'nın sonundan itibaren kurulan ve bütünleşmeyi hedefleyen Avrupa kurumlarıyla Türkiye'nin ilişkisi daha da eski ve 1949'a, kurucularından olduğu Strazburg'daki Avrupa Konseyi'ne dayanıyor. Ancak, Türkiye'nin Avrupa ilişkisinin belirleyici bir özelliği var: Avrupa ilişkisi Osmanlı dönemindeki ilk batılılaşma girişimlerinden beri, yani 200 yıldır tamamen devletin tasarrufunda. Bahse konu olan devletin dış ilişkisi, toplumu birebir kucaklayan bir süreç değil.

Zira Osmanlı ve onun mirasçısı Cumhuriyet Türkiye'sinde "Avrupa", devletin bekası amacına yönelik bir araç anlamında. Batılılaşma aidiyet zemininde serpilmiş bir süreç olamamış ve her daim devletin tasarrufu olarak kalmış. Devlet, "Avrupaileşmek" dendiğinde kendini ayakta tutmak için gerekenden fazlasını gerçekleştirilmemiş ve dinamiği satha yaymaktan her zaman geri durmuş. Bu işlevsellik karar vericileri Avrupa'nın temelindeki "dayanışmacı birey" in devlete olan önceliğini anlamaktan alıkoymuş. Avrupa projesinin devletsel değil, toplumsal bir proje olduğunu görmelerini engellemiş. Bu yüzdendir ki, Türkiye tam 43 yıldır üye olacağı günü, takvimsel bir otomatizm gereği beklemekte. Halbuki Avrupa düşüncesinin temelinde yatan ulus devletlerin çıkar ve refahı değil, onların, egemenlik alanlarını ulusüstü ve ulusaltı/yerel zeminlerde paylaşarak güçlü ve etkin bir dayanışma ortamı inşa etmeleri ve bu ortam sayesinde toplum ve bireylere refah, istikrar ve güvenlik sağlanmasıdır. Nitekim, Avrupa Birliği'nin oluşumu, modern çağda ilk kez egemen devletlerin gönüllü olarak temel egemenlik haklarından vazgeçtikleri bir süreçtir. Ortaçağ boyunca biçimlenen ve modern ulus devletlerin ayrıcalıkları olan dört temel egemenlik hakkı para basma tekeli, vergi salma tekeli, sınırların kontrolü ve silahlı gücün tekelidir. Avrupa'nın birlik süreci şimdilik vergi salma dışında bu ayrıcalıkların sistematik bir biçimde ulus devletlerin tekelinden ulusüstü merci ve yönetimlere devredildiği bir süreçtir.

Buna paralel olarak ulus devletler Avrupa'nın birleşme süreci içerisinde Birlik'in bekası ve Avrupa yurttaşının esenliği için belli egemenlik haklarını ulusaltı mercilere devrederler. Ulus devletlerin egemenlik alanlarını ulusaltı zeminde paylaşmalarının kavramsal, hukuksal ve yönetsel temelleri 1993'de yürürlüğe giren Maastricht Antlaşması ile atılmıştır. Yakınlık (proximity) ve yerindenlik (subsidiarity) kavramları doğrultusunda Avrupalı kanun koyucu, yurttaşın, bölge ve mahalin, alınacak kararların kendileriyle ilgili olanlarda azamî söz sahibi olmaları amacını taşımaktadır. Avrupa kurumları arasında giderek etkinlik kazanan Bölgeler Komitesi (Mart 1994) Maastricht Antlaşması uyarınca kurulmuş ve 1999'da yürürlüğe giren Amsterdam Antlaşması ile etki alanını genişletmiştir. Bölgeler Komitesi yerel yöneticilerden mürekkep ve bölgelerin haklarını Brüksel nezdinde gözetilen bir kurumdur. Dikey olarak federal, ulusal, bölgesel; yatay olarak da sivil toplum, meslek kuruluşları ve ekonomik aktörlerle eşgüdüm içerisinde çalışır.

Diğer taraftan Avrupa Birliği'nin kuruluşundan bu yana temel yaklaşımlarından olan varsıl ve yoksul bölgeler arasındaki ekonomik dayanışma, Maastricht kavramları ve üye devletlerin kendi adem-i merkezîyetçi yapıları sayesinde yeni bir ivme kazanmış ve eskisine oranla çok daha etkin bir politika haline gelmiştir. Bölgesel politikalara yönelik yapısal fonlar Avrupa Birliği'nin yıllık 100 milyar Euro'luk bütçesinin üçte biridir. Avrupa kurumları ve Avrupa ülkeleri aday ülkelerde yerel ve bölgesel otoritelerin güçlenmesi ve yoksul bölgelerin kalkınması için bu kitapçıkta somut örnekleri verilen fonlar tahsis etmişlerdir.

Bugünden denilebilir ki ulus devletlerin egemenlik alanlarının ulusaltı zeminde paylaşımının somutlaştığı yerellik ve yurttaşlık hakları, 21. yüzyıl Avrupa'sının mimarisinde hayati bir konuma sahip olacaktır.

Dr. Cengiz Aktar

YEREL YÖNETİMLER, PROJELER VE FİNANSMAN İMKANLARI

Giriş

Küreselleşme dinamiklerinin siyasi, ekonomik ve sosyal yaşamda meydana getirdiği çok yönlü ve çok boyutlu değişimler, karar alıcılar ve uygulayıcılar açısından sürecin koşulları ve gereksinimleriyle uyumlu politika ve yaklaşımları geliştirmelerini kaçınılmaz kılmaktadır.

İçerisinde bulunduğumuz 21. yüzyılın sürdürülebilir kalkınma stratejisi, ulusal hedeflerle toplumun gerçek anlamda bütünleştirildiği, toplumsal katkı ve toplumsal paylaşım eksenli sinerjik bir yaklaşımın izlenmesini gerektirmektedir. Şüphesiz, bu bağlamda "yönetişim" kavramı ve bu kavramın dünya gündeminde giderek artan önemi daha iyi anlaşılmaktadır.

Günümüzde "yönetişim" kavramı toplumun kalkınması, kaynaşımı ve refahı için ekonomik, sosyal ve siyasi kaynakları nasıl idare ettiğini gösteren bir süreci ifade etmektedir. Bu süreç merkezi, yerel, bölgesel kurumsal yapılar ve faaliyetler, parlamento, yargı, sivil toplum ve özel sektörü oluşturan kurumlar, kuruluşlar ve bireyler olmak üzere çok geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Ekonomik ve siyasi kriterlerin karşılanması ve müktesebatın üstlenilmesini içeren Avrupa Birliği uyum sürecinin ayrılmaz bir parçası, sistemin işleyişi için gerekli olan idari yapının oluşturulması ve işleyişinin sağlanmasıdır. Esasen yukarıda değinilen "yönetişim" kavramı bir yerde toplumsal bir proje olarak kabul edilen AB tam üyeliğinin başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesinde anahtar faktörü oluşturmaktadır.

Nitekim yönetişim ve yerel yönetişim unsuru gerek AB gerek uluslararası düzeyde finansman sağlanan program ve projelerin önemli bir kriterini oluşturmaktadır. Türkiye'de kamu yönetim reformu 58. ve 59. Hükümetlerin benimsediği Acil Eylem Planı'nda ayrıntılı bir şekilde ortaya konmuş, takvime bağlanmış ve sorumlulukları netleştirilmiştir.

24 Temmuz 2003 tarihinde kabul edilen gözden geçirilmiş Ulusal Program'da ise kamuda yönetişimin güçlendirilmesi kapsamlı bir şekilde ele alınmakta, yerel yönetimler reformu, gerçekleştirilecek çalışmaların bir parçasını oluşturmaktadır. Ulusal Program'da yapılacak reformlar sonrasında yerel yönetimlerin merkezi idarenin belirleyeceği ilkeler ve standartlara, ulusal ve bölgesel planlara uygun olarak, mahalli ve müşterek nitelikli ihtiyaçların karşılanması konularında kendi kararlarını alan, kaynaklarını oluşturan, projelerini uygulayan ve vatandaşların denetimine açık çağdaş birimler olarak yeniden yapılandırılacağı ifade edilmektedir.

Bu çerçevede toplumun istek, beklenti ve ihtiyaçları paralelinde gerekli tespitlerin yapılması, sorunların belirlenmesi, projelerin geliştirilmesi ve finansmanın sağlanmasında yerel yönetimlerin çok daha büyük ve önemli sorumluluklar üstlendiği açıktır.

Bu doğrultuda, hazırlanan bu kitapta Türkiye-AB mali işbirliğinin yanısıra gerek ikili, gerek uluslararası düzeyde sağlanan imkanlar makro bir perspektif içerisinde ele alınmış ve çalışmanın bilgilendirme ve yol gösterme niteliği ön plana çıkarılmıştır.

I. TÜRKİYE-AVRUPA BİRLİĞİ MALİ İŞBİRLİĞİ

Genel

Helsinki Zirvesi'nde Türkiye'nin Avrupa Birliği tam üyeliğine adaylığının teyit edilmesi ile birlikte Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri farklı bir boyuta

taşınmış, Türkiye tam üyeliğe aday ülkeler için geliştirilen Katılım Öncesi Strateji'ye dahil edilmiştir.

Katılım stratejisi uyarınca, yapılacak hibe nitelikli yardımların tek bir çerçeve altında toplanması amacıyla Tek Çerçeve olarak bilinen yönetmelik hazırlanmış, yönetmelik AB Balıkçılık Konseyi'nin 17 Aralık 2001 tarihli toplantısında kabul edilerek, 1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yönetmelik, Türkiye'nin AB'den hibe yardımı aldığı üç kaynağı (MEDA II programı, ekonomik ve toplumsal gelişmeyi desteklemeye yönelik tedbirler içeren yönetmelik ve Türkiye-AB gümrük birliğini güçlendirmeye yönelik yardım içeren yönetmelik) standart prosedürlere dayanan tek bir bütçe kalemi şeklinde yeniden düzenlemiştir.

İçerisinde bulunduğumuz süreçte Avrupa Birliği tarafından sağlanacak mali yardımlar "Katılım Ortaklığı Belgesi"1 ve "Ulusal Program"2da yer alan önceliklere uygun projelerin gerçekleştirilmesini hedeflemektedir. Bir diğer ifadeyle, AB tarafından sağlanacak mali yardımlar, Türkiye'nin tam üyeliğe hazırlanmasının desteklenmesine yöneliktir.

Katılım sürecinde mali işbirliği yeni bir yapılanmayı da beraberinde getirmiştir. Tüm aday ülkeler için geçerli olan bu yapılanma, mali işbirliğinin değişik aşamalarının farklı birimler ve kişilerce uygulanması ve denetlenmesini içeren merkezi olmayan bir yapılanmadır.

Bu yapılanma iki açıdan önem taşımaktadır:

- Diğer aday ülkelerle aynı kurumsal yapılanma gerçekleştirilmekte, aynı terminoloji kullanılmaktadır. Böylelikle gerek üye devletlerin adaylarla işbirliği, gerek adayların birbirleriyle ilişkisi ve yürütülecek ortak projelerin başarısı açısından önemli bir altyapı oluşturulmaktadır.
- Söz konusu yapılanma üyelik döneminde Topluluk fonlarının kullanımı için aday ülkeleri hazırlamaktadır. Dolayısıyla bu yapılanma kısa dönemli değil, üyelik sonrasında da kullanılabilir bir yapıdır.

Türkiye-Avrupa Birliği Mali İşbirliğinde

Yeni Yapılanma

Söz konusu yapılanmaya ilişkin düzenlemeyi yapmak üzere 18 Temmuz 2001 tarih ve 2001/41 sayılı Başbakanlık Genelgesi yayımlanmış; Merkezi Olmayan Yapılanma içerisinde "Ulusal Mali Yardım Koordinatörü", "Mali İşbirliği Komitesi", "Ulusal Fon ve Ulusal Yetkilendirme Görevlisi", "Ortak İzleme Komitesi" ve "Merkezi Finans ve İhale Birimi" gibi birimler oluşturulmuştur.

İlgili birimlerin sorumluluk alanları aşağıda yer almaktadır.

Ulusal Mali Yardım Koordinatörü

(Başbakan Yardımcısı Abdullah Gül)

- Topluluk mali yardımının katılım süreci ile ilişkilendirilmesi ve fonların sadece bu amaç için kullanılmasını teminen gerekli koordinasyonu sağlamak,
- Mali işbirliği kapsamında değerlendirilecek projelerin Katılım Ortaklığı Belgesi ve Ulusal Program'da yer alan öncelikler doğrultusunda yönlendirilmesini, seçilmesini, uygulanmasını ve izlenmesini sağlamak,
- Yıllık Finansman Protokollerini, Ulusal Yetkilendirme Görevlisi ve ilgili Bakanlıklar ile bağlantılı olarak hazırlamak ve koordine etmek,
- Programların izlenmesini ve değerlendirilmesini koordine etmek.

Ulusal Fon

Ulusal Fon, Topluluk fonlarının yardımın yapıldığı ülkeye aktarımını sağlayan, yardımların muhasebesini tutan merkezi hazine birimi olarak tanımlanmaktadır. Hazine Müsteşarlığı tarafından açılacak ve yönetilecektir.

Ulusal Yetkilendirme Görevlisi

(Devlet Bakanı Ali Babacan)

- Komisyon'dan mali kaynakların transferini talep etmek,
- Finansman Protokolü'nde geçen ulusal ve diğer mali kaynakların akışını sağlamak,
- AB mali yardımları için AB tarafından kabul edilmiş bir mali raporlama sistemi oluşturmak,
- Finansman Anlaşması'nda belirtilen usule uygun olarak mali kaynakları Merkezi Finans ve İhale Birimi'ne transfer etmek.

Merkezi Finans ve İhale Birimi

• Proje kapsamında ihale açılması, ihalelerin sonuçlandırılması ve AB fonlarının proje bazında uygulayıcı kuruluşa aktarılmasını kapsayan "Proje Uygulaması" dönemindeki tüm işlemler

Mali İşbirliği Komitesi

• Mali işbirliği ile ilgili olarak yürütülen çalışmalar arasında gerekli uyumu sağlamak,

- Mali kaynakların kullanımında öncelikleri belirlemek,
- Saptanacak öncelikler kapsamında yıllık programları hazırlamak,
- Mali kaynakların öncelikler doğrultusunda dağıtımını gözetmek,
- Mali işbirliği uygulamasını izlemek ve değerlendirmek.

Komite Dışişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı ve Avrupa Birliği Genel Sekreterliği temsilcilerinden oluşur.

Ortak İzleme Komitesi

- İzleme raporları kapsamında Finansman Protokollerinde yer alan hedeflerin gerçekleşmesini değerlendirmek,
- Belirlenen hedeflere ulaşılabilmesi için önceliklerde değişiklik, programlar arasında kaynak aktarımı ve gerekli hallerde program bazında ilave mali kaynak önerisinde bulunmak.

Komite Ulusal Yetkilendirme Görevlisi, Mali İşbirliği Komitesi ve Avrupa Birliği Komisyonu temsilcilerinde oluşur.

Bu yapılanmanın tüm unsurlarıyla işlemeye başlaması, Avrupa Birliği Komisyonu tarafından onaylanması bir başka ifade ile akreditasyonun alınmasıyla gerçekleşmektedir. Akreditasyon talebi 9 Nisan 2003 tarihinde iletilmiş ve Komisyon'un ilgili birimlerince yapılan incelemeleri takiben 8 Ekim 2003 itibariyle Türkiye'deki merkezi olmayan yapılanma akredite olmuştur. Böylelikle AB'ye üyelik hedefi doğrultusunda ortaya koyulan taahhütlerin gerçekleştirilmesi amacıyla oluşturulacak ve AB tarafından finanse edilecek projelerin belirlenmesi, yönetimi, izlenmesi ve değerlendirilmesi Türkiye tarafından yerine getirilecektir.

Bütün aday ülkeler için olduğu gibi yardım iki ana başlık altında gerçekleşmektedir:

- Kurumsal kapasitenin inşa edilmesi: Türkiye'nin ekonomik, sosyal, düzenleyici ve idari kapasitesini güçlendirmek için ihtiyaç duyulan yapıların, stratejilerin, insan kaynaklarının ve yönetim becerilerinin geliştirilmesine yardımcı olmak. Destek esas olarak eşleştirme enstrümanı yoluyla üye devletlerle düzenlenecek ve uygulanacaktır. Bu alanda merkezi, bölgesel ve yerel düzeylerde kamu yönetimlerine destek sağlanabilir.

- Yatırım: Yatırım desteği hem müktesebata uyumu sağlamak için ihtiyaç duyulan düzenleyici altyapının güçlendirilmesine yönelik hem de doğrudan müktesebat bağlantılı yatırımları içerecektir.

Tek Çerçeve Yönetmeliği kapsamında aşağıdaki alanlarda reformların desteklenmesine özel önem verileceği belirtilmektedir:

- demokrasi ve hukuk devleti,
- işgücü piyasasına ilişkin politika, çevre, tarım, hayvan ve bitki sağlığı sistemlerinin modernleştirilmesi, denizcilik emniyetinin güçlendirilmesi, Türk kamu idaresinin modernleştirilmesi ve sınır kontrollerinin iyileştirilmesi,
- sınırlar ötesi işbirliği,
- Türkiye'nin Topluluk programları ve ajanslarına katılımının ortaklaşa finanse edilmesi.

Finansmanı uygun görülen faaliyetler küçük ölçekli altyapı iyileştirmeleri, enerji ve ulaşım ağlarının, ekonomik ve sosyal kaynaşmanın ve ekonomik kalkınmanın teşvik edilmesini de içerecektir.

Aşağıda bir fikir vermesi amacıyla AB'nin Türkiye'de desteklediği ve yerel yönetimlerin yararlandığı programlara bazı örnekler verilmektedir.

- Şanlıurfa İçme Suyu Programı

Amaç

- Çapı 400 ve 1800 mm arasında değişen yaklaşık 35 km'lik katodik korumalı su iletim borusunun döşenmesi; kapasiteleri 2500m3 ve 20000m3 arasında değişen

birkaç adet betonarme içme suyu deposunun inşası; mevcut içme suyu depolarının, 3-4 pompalama istasyonunun ve ikinci dağıtım sistemi bağlantılarından gerekli olanlarının rehabilitasyonu; su arz sisteminin idare edilmesi ve bakımı için ilgili belediye personelinin eğitilmesi;

- Gereken inşaat işlerinin denetlenmesi;
- Sistemin işletilmesi için ilgili belediye personelinin eğitilmesi.

Hedeflenen Sonuçlar

- Şanlıurfa'daki içme suyu dağıtım sistemini inşa edip gerekli donanımı sağlayarak Türk standartlarına uygun içme suyunun tedarik edilmesi;

- Belediye ile Şanlıurfa Su İşlerinin içme suyu altyapısını ve dağıtım sistemini daha etkin şekilde yönetme ve bakımını gerçekleştirme kapasitesini artırmak.

Yararlanan: Şanlıurfa Belediyesi

Başlangıç Tarihi: Aralık 2001

Süre: 6 yıl

Avrupa Komisyonu katkısı: 21.3 milyon Euro

Bilgi için:

- Ahmet Bahçıvan, Belediye Başkanı

Şanlıurfa Belediyesi

Tel: 0414 313 10 40

- Arif Karbak, Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği
delegation-turkey@cec.eu.int

Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği

Tel: 0312 446 55 11

• Marmara Depremi Rehabilitasyon Programı

Amaç: Türkiye'de 17 Ağustos 1999 tarihindeki Marmara depreminden etkilenen yaşam koşullarını düzeltmek, ekonominin toparlanması ve ekonomik büyümenin yeniden canlanması için destek vermek ve afet durumunda risk yönetimi ile riskin azaltılması için kurumsal çerçeveyi oluşturmak.

Spesifik hedefler:

- AB ve Türkiye arasında kardeş belediyelerin eşleştirilmesi yoluyla Marmara deprem bölgesinde afete dirençli kalkınmanın planlanması, düzenlenmesi ve uygulanması için yerel kapasitelerin rehabilitasyonu ve güçlendirilmesi;
- Depremzedelerin sosyal ve psikolojik açıdan toparlanmalarına yardımcı olmak amacıyla eğitim ve psikososyal rehabilitasyon hizmetleri için kullanılan hasar görmüş tesislerin yenilenmesi ve iyileştirilmesi yoluyla depremzedelere destek sağlanması.

Programın bileşenleri (Çalışmanın içeriği itibariyle birinci bileşen kapsamlı olarak alınmaktadır)

1. Yerel yetkililerin kurumsal kapasitesinin onarılması: Yeniden yapılandırılan acil durum yönetimi ve müdahale sisteminin tasarımı ve uygulanmasını finanse edecektir. Bu sistem belediye düzeyinde afet önleme, etkilerini hafifletme, planlama ve duyarlılığı artırmaya yönelik kurumsal faaliyetlerin güçlendirilmesi yoluyla yeniden yapılandırılacaktır. Öncelikler aşağıda örnekleri verilen restorasyon çalışmalarını içermektedir:

- Travma sonrası etkilerle başedilebilmesi için yerel eğitim kapasitesinin oluşturulması,
- Belediyelerde itfaiyenin rehabilitasyonu ve modernleştirilmesi,
- Belediyenin mühendislik dairelerinin arazi kullanımı konusunda eğitilmesi ve imar yasasının uygulanması,
- Belediyelerin toprak iyileştirme kapasitesinin güçlendirilmesi ve güncelleştirilmesi,
- Genel olarak halk duyarlılığının artırılması kampanyası,
- Yerel kapasitelerin geliştirilmesi için başka çalışmalar.

2. Deprem bölgesindeki marjinal gruplar için sosyal ve ekonomik rehabilitasyon

Başlangıç tarihi: Mayıs 2001

Süre: 3 yıl

Avrupa Komisyonu'nun katkısı: 20.000.000 Euro

• 1.Bileşen Marmara deprem bölgesinde gerçekleştirilecektir. Zararın azami düzeyde olduğu İzmit, Gölcük, Adapazarı, Yalova, Düzce ve Bolu illerini içerecektir.

Bilgi için:

- Figen Tunçkanat, Avrupa Komisyonu Türkiye Tems.

delegation-turkey@cec.eu.int

Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği Tel: 0312 446 55 11

- Elif Ayhan, Başbakanlık Proje Uygulama Birimi

<http://www.pub.gov.tr>

• Sivil Toplumun Güçlendirilmesi Projesi

Amaç: Türkiye’de sivil toplumu güçlendirmek, vatandaşların girişim ve diyalog kapasitelerini geliştirmek ve vatandaşlarla devlet arasında daha dengeli bir ilişkinin kurulmasına yardımcı olarak demokrasi pratiğinin olgunlaşmasına katkıda bulunmaktadır. Program altı bileşenden oluşmaktadır.

Bileşen 3/Yerel Yönetim Ortaklıkları: Bu bileşen sonucunda AB-Türkiye belediye değişimlerinin yararları ve işleyişi ile ilgili fikir alışverişi ve know-how dağıtımı için bir dizi başarılı "deneme" projesi ortaya konacaktır.

Bilgi için:

- Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği

Meriç Özgüneş, Enver Çapcı

delegation-turkey@cec.eu.int

Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği

Tel: 0312 446 55 11

- Obahan Obaoğlu, Sivil Toplumun Güçlendirilmesi Programı, STK Destek Ekibi

obahan@stgp.org

• Mozaik Programı (Kültürel Faaliyetler)

Amaç: AB çok kültürlü kimliğinin çeşitliliğinin bir ifadesi olarak Avrupa kültürü ve sanatının farklı yönlerine Türk halkının ilgisini artırmak.

Program aşağıdaki öncelikler üzerinde odaklanan kültürel faaliyetlerden oluşacaktır:

- Avrupa kültürel boyutu projelerin temel bir yönü olmalıdır.

- Projeler Türk halkı üzerinde kalıcı etki yapan faaliyetler ile Türkiye ve AB arasındaki kültürel bağları geliştirecektir.

- Projeler AB hakkında ülke çapındaki tartışmayı zenginleştirme fırsatı yaratarak mümkün olan en geniş dinleyici/seyirci kitlesinde AB kültür ve sanatıyla ilgili konularda ilgi uyandırabilecek yenilikçi girişimler, fikirler ve yapımlar önerecektir.

- Projeler en yüksek görünürlüğe ulaşmak için medyanın ilgisini ve katılımını çekecektir.

- Proje Türkiye’deki Avrupa kültür enstitülerinin ve/veya AB üye devletlerindeki Avrupa kuruluşlarının katılımı dahil Türk ve Avrupalı kültürel kuruluşlar arasında kültürel işbirliğini teşvik edecektir.

Başlangıç tarihi: Ocak 2003

Süre: 1 yıl

Proje kontratı imzalanan kuruluşlar: TÜRSAK (Türkiye Sinema ve Audiovisuel Kültür Vakfı), Değirmendere Belediyesi, TOBAV (Devlet Tiyatroları Opera ve Balesi Çalışanları Vakfı), Mersin Ticaret Odası, Helsinki Yurttaşlar Meclisi

Bütçe: 250.000 Euro

• Bütçenin durumuna göre 2003-04 yıllarında bu program kapsamında benzer hibe

fırsatları olabilir.

Bilgi için:

İrem Selamoğlu, Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği

delegation-turkey@cec.eu.int

Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği

Tel: 0312 446 55 11

Bölgesel Programlar

Türkiye Barcelona süreci kapsamında Avrupa-Akdeniz Ortaklığı’nın mali enstrümanı olan MEDA Programı çerçevesinde bölgesel menfaati içeren faaliyetler için

finansmandan yararlanmaya devam edebilecektir (örneğin kültürel mirası veya suçla mücadeleyi teşvik etmeye yönelik ortak programlar).

Aday Ülkelere Açık Topluluk Programlarına Katılım

Türkiye'nin aday ülkelere açık tüm Topluluk programlarına katılımına ilişkin olarak, Türkiye ile AB Komisyonu arasında "Türkiye Topluluk Programlarına Katılımının Genel İlkeleri Hakkında Çerçeve Anlaşma" 26 Şubat 2002 tarihinde imzalanmış; 1 Eylül 2002 tarih ve 24863 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak 5 Eylül 2002'de yürürlüğe girmiştir.

Bu çerçevede Türkiye'nin katılım kararı aldığı her bir Topluluk programına ilişkin olarak Komisyon ile programa katılıma dair esasları ve katkı payını ortaya koyan mutabakat zaptlarının imzalanması gerekmektedir.

Türkiye'nin Katılım Başvurusunda Bulunduğu Topluluk Programları

- Eğitim ve Gençlik Alanındaki Programlar

Türkiye'nin 2004-2005 akademik yılından itibaren AB'nin eğitim ve gençlik programları Leonardo Da Vinci, Socrates ve Gençlik (Youth) programlarından fiilen faydalanmaya başlanması hedeflenmektedir. Söz konusu üç programın tanıtımından, işleyişinden, izlenmesinden ve değerlendirilmesinden sorumlu olacak Ulusal Ajans Milli Eğitim Bakanlığı, YÖK Başkanlığı ve Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün katkılarıyla DPT bünyesinde ayrı bir birim olarak oluşturulmuştur.

- Diğer Programlar

Türkiye ayrıca 10 program için daha katılım başvurusunda bulunmuştur.

1. Bilimsel ve Teknolojik Gelişme alanında 6. Çerçeve Program
2. KOBİ'ler için Çok Yıllı Program
3. Gümrükler 2007
4. IDA-II
5. Dijital İçerik (e-content)
6. Yeni Kamu Sağlığı Programı
7. İstihdamı Teşvik Tedbirleri
8. Cinsiyetlerarası Eşitlik
9. Ayrımcılıkla Mücadele
10. Sosyal Dışlanmanın Önlenmesi

Çok Yıllı Programa dair mutabakat zaptı 6 Ocak 2003; 6.Çerçeve Programa ilişkin mutabakat zaptı ise 10 Ocak 2003 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir.

Diğerleri ile ilgili çalışmalar sürdürülmektedir.

Avrupa Yatırım Bankası'nın Sağladığı İmkanlar

Avrupa Birliği'nin özerk finansman kurumu olan Avrupa Yatırım Bankası, 1958 yılından beri AB üyesi ve AB'nin işbirliği anlaşmalarının olduğu ülkelerdeki yatırım projelerine uygun koşullarda kredi sağlamaktadır.

Aralık 1999 tarihinde yapılan Helsinki Zirvesi'nde Türkiye'nin AB adayı olarak kabul edilmesi, Türkiye-AB ilişkilerinde ve Türkiye'nin faydalanabileceği AYB kredi imkanlarında yeni bir dönemi başlatmıştır.

• Özel Eylem Programı (Special Action Program) çerçevesinde 2001-2004 dönemi için 450 milyon Euro

Gümrük Birliği'nin gerçekleşmesiyle Türkiye'ye taahhüt edilen bu imkan, ancak Helsinki Zirvesi sonrası adaylığımızın tescili ile hayata geçirilmiştir.

• 12 Akdeniz ülkesi için Euro-Med II çerçevesinde 2000-2006 dönemi için 6.425 milyar Euro

Türkiye'nin 2000 ve 2001 yıllarında AYB'ye sunduğu projeler sözkonusu kaynaktan finanse edilmiştir. Bu çerçevede, 2000 yılında üç proje için 200 milyon Euro, 2001 yılında ise, 295 milyon Euro taahhüt edilmiştir.

• Deprem Kredileri

Marmara Depremi Acil Yardım ve Yeniden Yapılandırma Projesi kapsamında, Avrupa Yatırım Bankası tarafından 600 milyon Euro tutarında (TERRA) bir kredi sağlanmıştır. Kredinin 450 milyon Euro tutarındaki (TERRA 1) kısmı projeler için ayrılmıştır. Sözkonusu kredinin 150 milyon Euro tutarındaki (TERRA 2) kısmı KOBİ desteği için tahsis edilmiştir.

• 13 aday ülke için Katılım Öncesi Kolaylığı (Pre- Accession Facility) çerçevesinde 2000-2003 dönemi için 8.5 milyar Euro

Pre-Accession Facility için BBB ratingi istenmektedir. Bu nedenle Türkiye'nin ratingi bu imkanın kamu projeleri için kullanılmasına olanak tanımamaktadır. Bu sorun Boğaz Tüp Geçiti gibi büyük projelerle aşılabilecektir. Söz konusu imkandan özel sektör, bir uluslararası banka garantisi sağlayarak faydalanabilmektedir.

• Akdeniz ülkeleri için bölgesel veya ortak network projeleri için 1 milyar Euro AB Uyum Sürecinde Bazı Önemli Hususlar

Avrupa Birliği tam üyeliğine hazırlanan Türkiye'ye yönelik AB mali yardımı bu hedefe yönelik olarak gerçekleştirilecektir. Bu çerçevede Türkiye-AB mali işbirliği yapısı, işleyişi ve mevcut enstrümanlar perspektifinden makro bir yaklaşımla ele alınmaya çalışılmıştır.

Ancak çalışmanın temelini oluşturan yerel yönetimler açısından bakıldığında bazı hususların ayrıca altının çizilmesinde fayda görülmektedir.

19 Mayıs 2003 tarihinde Konsey tarafından kabul edilen Gözden Geçirilmiş Katılım Ortaklığı'nı takiben 24 Temmuz 2003'de kabul edilen Topluluk müktesebatının üstlenilmesine ilişkin gözden geçirilmiş Ulusal Program'da "Kamu Yönetişiminin Güçlendirilmesi" başlığı altında yerel yönetimler reformu da ele alınmaktadır. Yerel Yönetimler Reformu konusunda aşağıdaki açıklama yapılmaktadır.

"Yerel Yönetimler Reformu: Ağır bir merkezi vesayet ve yetersiz kaynaklar ile çalışan yerel yönetimlerin ülkemizin de imzalayarak taraf olduğu Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartına uygun olarak yeniden yapılandırılması öngörülmektedir. Bu kapsamda yerel yönetimlerin yetki ve görevleri tadadi olarak sayılmak yerine, merkezi idarenin görev ve fonksiyonları belirlenecek, geriye kalan her türlü mahalli ve müşterek nitelikli görev ve hizmetler yerel yönetimlerin uhdesine verilecektir.

Yapılacak reformlar sonrasında yerel yönetimler; merkezi idarenin belirleyeceği ilke ve standartlara, ulusal ve bölgesel planlara uygun olarak mahalli ve müşterek nitelikli ihtiyaçların karşılanması konularında kendi kararlarını alan, kaynaklarını oluşturan, projelerini uygulayan ve vatandaşların denetimine açık çağdaş idari birimler olarak yeniden yapılandırılacaktır."

Bu çerçevede bölgesel politikayla bağlantılı olarak bazı noktaların belirtilmesinde fayda vardır.

"Bölgesel Kalkınma Ajansları: Kaynakların merkezden dağılımı bu güne kadar bir yandan gereksiz ve verimsiz yatırımların yapılması yoluyla kaynak kullanımında israfa neden olurken aynı zamanda bölgeler arasında ve iller arasında gelişmişlik farklılıklarının artmasına da yol açmıştır. Kaynakların yerinde ve daha etkin kullanılması, aynı bölge içindeki iller arası gelişmişlik farklılıklarının azaltılması ve yerel yönetimlerin güçlendirilmesini sağlamak amacıyla AB normlarına uygun olarak ülkemiz için tanımlanmış olan İstatistiki Bölge Birimleri (NUTS) dikkate alınarak alt bölge düzeyinde yeni hizmet bölgeleri ve birimleri oluşturulacaktır.

Bölgeler arası gelişmişlik farklılıklarını azaltıcı politikalar merkezi yönetim tarafından, bölgesel potansiyellerin harekete geçirilmesi ve iller arası gelişmişlik farklılıklarının giderilmesine yönelik çalışmalar ise Bölgesel Kalkınma Ajansları tarafından yürütülecektir.

Bölgesel Kalkınma Ajansları katılımcı yöntemler kullanarak ve bölgedeki bütün ilgili kesimleri bir araya getirerek "bölge gelişim stratejisi" oluşturacak, ulusal ve uluslararası fonların bölgesel stratejiye uygun olarak kullanımına aracılık edecektir."

2003 İlerleme Raporu Bölgesel Politika ve Yapısal Enstrümanların Eşgüdümü Müktesebat başlığı kapsamında, bölgesel politikayı uygulamak için yeterli kapasitenin merkezi ve bölgesel düzeyde oluşturulması gerektiği belirtilmektedir. 2004-2006 Ulusal Kalkınma Planı'nın bölgeler arası büyüyen farklılıkların azaltılmasına yönelik bölgesel kalkınma için uzun vadeli uyumlu bir politikanın temellerini oluşturması gerektiğine dikkat çekilmektedir. Bölgesel ve yerel ve aynı zamanda sosyal ve ekonomik partnerler olmak üzere ilgili tüm tarafların katılımının sağlanmasının altı çizilmektedir. Bölgesel politikaların gelişmesinin ekonomik faaliyetin tüm sektörleriyle bütünleşmesini sağlamak üzere Türkiye'nin sadece merkezi ve mahalli idareler değil, bağlantılı bakanlıklar ile de koordinasyon yapıları oluşturması gerekeceği

belirtilmektedir.

II. İKİLİ DÜZEYDE İŞBİRLİĞİ İMKANLARI

• Türk-Alman İşbirliği Programı

Türk tarafı ile ortaklaşa kararlaştırılan yürürlükteki proje programı, 5 yıllık kalkınma planlarında belirlenen hedefleri desteklemekte ve atık suyla katı atıkların bertaraf edilmesine yönelik altyapının geliştirilmesi ve istihdamın geliştirilmesi alanları üzerinde yoğunlaşmaktadır. Projeler ayrıca bölgesel farklılıkların azaltılmasına ve yerel yönetimlerin mevcut altyapıyı ekonomik ve teknik açıdan işletebilecek duruma gelmelerine katkıda bulunmaktadır. Türk-Alman işbirliği programı Türkiye'nin AB adaylığına uygun olarak şekillendirilmekte ve bu bağlamda katkıları Avrupa Birliği'nin önlemleriyle koordinasyon sağlanarak gerçekleştirilmektedir.

Programın içeriği yıllık görüşmelerle hükümetlerarası müzakereler sırasında geliştirilmektedir.

Programın Anahatları

- Türk Hükümeti'nin siyasi hedeflerinin ve planlanan reformların desteklenmesi,
- İşbirliği projelerinin daha yoksul illerde yoğunlaştırılmasıyla bölgesel dengesizliklerin giderilmesi,
- Proje programının ağırlıklı olarak aşağıdaki konulara yönelmesi: Belediyelerin çevreye uyumlu şekilde gelişmesi (atık su arıtma tesisleri, katı atık depolama tesisleri, kurumlara nitelik kazandırılması), küçük ve orta ölçekli işletmelere kredi sağlanarak istihdamın geliştirilmesi ve gelir getiren önlemler,
- Özellikle belediyelerin idare ve icra kapasitelerinin güçlendirilmesi suretiyle Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne hazırlığının desteklenmesi,
- Katkıda bulunan diğer kurumlarla (AB Komisyonu, Dünya Bankası, Birleşmiş Milletler kurumları) yakın bir koordinasyonun sürdürülmesi,
- Özel sektörün yatırımlar çerçevesinde mali katkıda bulunmasıyla daha yakın bir işbirliğini kazanmak için araçların sağlanması.

İkili işbirliği çerçevesinde Alman Hükümeti kalkınmada öncelikli yatırımlar için ya %60'ı bağış olmak üzere düşük faizli kredi ya da tümü bağış olarak sermaye sağlamaktadır (Mali işbirliği). Alman Hükümeti Yeniden Yapılanma Kredi Kurumu'nu projelerin denetlenmesi ve Türk partnerle birlikte uygulanması konusunda görevlendirmektedir.

Teknik işbirliği kapsamında teknik, ekonomik ve organizasyona ilişkin bilgi ve deneyimlere yönelik danışmanlık hizmetleri verilmektedir. Alman Hükümeti Almanya'nın projelere sağladığı katkının koordinasyonu ile genelde Hükümet'e bağlı Alman Teknik İşbirliği Kurumu'nu (GTZ) görevlendirmektedir.

İlke olarak işbirliği projelerinde hem Türk hem Alman tarafı olmak üzere her iki partner anlaşarak katkıların bir kısmını üstlenir. Genelde mahallinde finanse edilecek giderleri Türk tarafı üstlenir.

Uygulanmakta olan teknik işbirliği projeleri arasında "Farklı yerleşim yerlerinde yerel yönetim hizmetlerine nitelik kazandırılması" projesi (Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü) Diyarbakır Amme Hizmetleri Kuruluşu olan DISKI'nın teşviki, "Erzurum'da Çevreye Zarar Vermeyen Belediye Hizmetlerinin Geliştirilmesi" ve proje uygulayıcıları arasında Erzurum Büyükşehir Belediyesi ve Ulusal Enerji Tasarruf Merkezi'nin yer aldığı "Enerji Etkinliği'nin Teşvik Edilmesi" projesi sıralanabilir.

Mali ve teknik işbirliğinin yanı sıra personele yönelik işbirliği, özel sektörün gelişmesine katkı, doğal afetlerde destek gibi çeşitli işbirlikleri de gerçekleştirilmektedir.

Bilgi için:

www.germanembassyank.com

www.gtz.de

Alman Kalkınma Ajansı/Tel: 0312 455 51 05
Faks: 0312 426 69 59

• MATRA Programı- Hollanda

Hollanda dilinde toplumsal dönüşümün kısaltılmış harflerinden oluşan MATRA programı Merkez ve Doğu Avrupa ülkelerinde çoğulcu demokratik bir yapıya geçişi desteklemeye odaklanmaktadır. Devlette, kurumlarında, sivil kuruluşlarda ve bunların karşılıklı ilişkilerinde değişim sürecini uyaran faaliyetleri destekleyerek MATRA programı esasen iyi yönetişime önemli bir katkıda bulunmaktadır.

Türkiye'nin MATRA programından yararlanan ülkeler listesine alınması Temmuz 2000'de Hollanda Hükümeti tarafından kararlaştırılmış, MATRA Katılım Öncesi Programı'na ilişkin mutabakat zaptı 30 Ekim 2000'de imzalanmıştır.

MATRA Programı 9 enstrümanı içermektedir. Ancak sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimler için MATRA Programı'nın MATRA Projeler Programı ve MATRA KAP Programı olmak üzere iki enstrümanı kullanılabilir. MATRA Programı

"MATRA Projeler Programı" için Hollanda'da yerleşik bir partnerle işbirliği gerekmekte, proje finansmanı için Hollanda Dışişleri Bakanlığı'na sadece bu partner başvurabilmektedir. "MATRA KAP Programı"nda ise işbirliği koşulu aranmamaktadır.

MATRA Proje Programı ve MATRA KAP Programı mevzuat ve kanun, kamu yönetimi/kamu düzeni/polis, çevre/STK, eğitim, konut, bilgi/medya, sanat, sağlık, sosyal politika, insan hakları/azınlıklar gibi konuları içermektedir.

MATRA/KAP hibeleri için başvuru Hollanda Büyük- elçiliği veya Konsolosluğu'na yapılmaktadır. Azami hibe miktarı 11.500 Euro'dur.

Proje içeriğinin ve yaklaşımının MATRA hedeflerine uyması gerekmektedir. Proje çoklu demokratik topluma yönelik toplumsal değişimi hedeflemeli, daha güçlü ve çeşitli bir sivil topluma katkıda bulunmalıdır.

İstenen proje yaklaşımı aşağıdakileri içermektedir:

- Proje yerel girişimden kaynaklanmalı,
- Açık bir şekilde tanımlanmış bir hedef gruba yönelik olmalı,
- Bu hedef grup aktif bir şekilde projenin uygulanmasına dahil olmalı,
- Bu hedef grup maddi, malzeme, yer veya iş açısından katkıda bulunarak proje yükünü taşımalı,
- Proje mevcut yerel koşullarda ve diğer açılardan yapılabilir olmalı,
- Küçük ölçekli olmalı ve ticari amaçlı olmamalı,
- Süresi 12 ayı aşmamalıdır.

MATRA KAP programı kapsamında mali destek başvurusunda aşağıdaki bilgilerin verilmesi istenmektedir.

- Projenin adı
- Sektör
- Projenin gerçekleştirileceği şehir
- Başvuran organizasyona ilişkin bilgi
- Uygulamacı organizasyona ilişkin bilgi
- Proje tanımı

hedefleri

projenin sivil toplumu ne şekilde güçlendireceği

hedef gruplar

proje faaliyetleri

zaman çizelgesi

Projenin sürdürülebilirliği

Bu bilgilerin yanı sıra toplam bütçe, hedef grubun katkısı, Hollanda'dan istenen katkı da belirtilmektedir.

Başvurular İngilizce yapılmaktadır.

Bilgi için:

- Hollanda Büyükelçiliği Tel: 0312 409 18 00

Faks: 0312 409 18 98

E-mail: ank@minbuza.nl
www.dutchembassy.org.tr

- Hollanda Konsolosluğu İstanbul
Tel: 0212 393 21 21
Faks: 0212 292 50 31
E-mail: ist@minbuza.nl
www.nl.org.tr

• Proje Finansmanı - İngiltere

İngiliz Büyükelçiliği Türkiye’de yılda yaklaşık 500.000 pound tutarında projeye fon sağlamaktadır. Öncelikli alanlar arasında demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan hakları, sivil toplumun güçlendirilmesi, sivil toplum örgütlerinin etki alanlarının genişletilmesi ve çevre konuları yer almaktadır. Ayrıca bir AB Eylem Planı da başlatılmış olup özellikle Türkiye’nin mevzuatının AB müktesebatına uyumu konusunda Türkiye’nin kapasitesinin genişletilmesini hedefleyen projeler kabul edilmektedir.

• Fonlar için temel kriter projenin eğitim üzerine olmasıdır. Büyükelçiliğin yetkisi dahilinde olan fonun kullanımında yerel yönetimler tarafından sunulacak projelerde (bu zamana kadar yerel yönetimlerden bir başvuru raporun yazıldığı süreye kadar olmamıştır) yukarıda belirtilen öncelikli alanların bir kısmının proje dahilinde olması projenin kabulünde önem taşımaktadır (Örneğin Belediyenin Gençlere Yönelik bir AB tanıtım semineri düzenlemesi).

• Proje Fon Kaynakları

Proje fonları için iki kaynak mevcuttur.
İngiliz Büyükelçiliği projeleri: İngiliz Büyükelçiliği ve Başkonsolosluğu küçük projeler için (5000 pound’a kadar) fon ayırma kararı alabilmektedir. Proje önerileri 1 Nisan-31 Mart tarihleri arasındaki mali yıl içerisinde herhangi bir zamanda sunulabilir.

İngiliz Hükümeti projeleri: Daha büyük projeler için proje teklifleri, standart bir Program Başvuru Formu doldurularak İngiltere Dışişleri Bakanlığı onayına sunulmaktadır. Bir proje teklifinin incelenmesi uzun zaman aldığından bir sonraki mali yıl için önerilen projeler için Kasım ayında başvuru yapılması gerekmektedir. Projelere kaynak tahsis edilmesi genellikle Nisan ayının başında sonuçlanmaktadır.

• AB Eylem Planı

Plan Büyükelçilik tarafından verilecek çok çeşitli yardım programları ile British Council’in faaliyetlerini kapsamaktadır.
Öncelikli konular adalet ve içişleri, ekonomik reformun desteklenmesi, ticari ilişkilerin güçlendirilmesi, Ortak Dış Politika ve Güvenlik Politikası, kamu yönetimi (İngiltere hem merkezi yönetim hem de yerel yönetimler anlamında Türk hükümetine destek sağlayarak AB üyeliği kapsamındaki yükümlülüklerine hazırlayabilecek bir kamu yönetimi oluşturmada Türkiye’ye yardımcı olmaktadır.), sivil sektörün güçlendirilmesi, eğitim ve kültür, çevre ve AB finansmanlı programları içermektedir.

• Proje Teklif Formu

Proje teklif formu; idari, teknik ve mali yönleriyle projeye ilişkin bilgileri kapsamaktadır. Formda projenin ilkeler, temel faaliyetler, elde edilecek sonuçlar, faaliyetlerin hedeflediği fayda sağlayacak kitle, ilgili kişilerle konsültasyon, çıkış stratejisi (proje tamamlandıktan sonraki faaliyetler neler olabilir) ve sürdürülebilirlik için gösterilecek çabalar, riskler olmak üzere tüm ayrıntılarıyla belirtilmesi gerekmektedir. Projede yer alan faaliyetlerin izlenmesi ve değerlendirilmesi için bir zaman çizelgesinin de belirtilmesi istenmektedir.

Bilgi için:

İngiltere Büyükelçiliği/Projeler Koordinatörü
Özlem Altuğ

Tel: 0312 455 32 71
Faks: 0312 455 33 56
www.britishembassy.gov.uk

• Yerel Projeler için Hibe Yardımı Programı
(GGP) - JAPONYA

- "Yerel Projeler için Hibe Yardımı Programı (GGP)" Japon Hükümeti'nin kalkınmakta olan ülkelerde çeşitli ihtiyaçları karşılamak üzere tasarlanmış kalkınma projelerine yönelik mali yardım programıdır.

- Program sivil toplum kuruluşları ve belediyeler gibi çeşitli kuruluşlarca önerilen kalkınma amaçlı projeleri desteklemekte; geri ödemesiz bir mali yardım sağlamaktadır.

- Başvuru sahipleri, Türkiye'de yerel seviyede kalkınma projeleri uygulayabilecek kar amaçlı olmayan kuruluşlardır, Sivil Toplum Örgütleri ve belediyeler uygun kuruluşlar olarak kabul edilmektedir.

- Mali destek, her yıl başvuruların proje bazında tek tek incelenip değerlendirilmesinden sonra sağlanmaktadır.

- Başvuru sahiplerinin yerel seviyede proje uygulaması ve projeden faydalanacak tek kesim olmaması gerektiği de dikkate alınmaktadır. Yerel Projeler için Hibe Yardımı Programı'ndan yararlanmak için başvuru formunun doldurulması ve gerekli eklerle birlikte sunulması gerekmektedir. Başvuru Formu; Başvuru Sahibi, Proje Detayları ve Ekler olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. En kapsamlı bölüm olan Proje Detayları aşağıdaki bilgileri içermektedir:

- Proje Sahası/Yerleşimi

- Problemin Tanımı/Proje Gereçesi

- Amaç(lar)

- Detaylı Proje Aktiviteleri (Proje Planı/Taslağı)

- Proje Organizasyonu, Görev Dağılımı ve Projeye Katılan Diğer Kuruluşlar/Taraflar

- Çıktı(lar) (Projeden beklenen çıktılar)

- Beklenen Etki/Fayda(lar)

- Faydalanacaklar

- Riskler

- Tahmini Maliyet Kalemleri

- GGP'den Beklenen Katkı Tutarı

- Eş Katkı Tutarları (varsa)

- Topluluğun/Faydalanacak Kesimin Katkı ve Katılımı

- Çevresel Etki

- Proje Süresi

- Proje/Başvuru Geçerlik Süresi(varsa zaman ve dönem ile ilgili kısıtlamalar)

- Sürdürülebilirlik Düzenlemeleri (Projenin sürdürülebilirliği için düşünülen işletme, bakım ve diğer ilgili düzenlemeler/önlemler)

Başvuru Formu Japonya Büyükelçiliği'nin

www.tr.emb-japan.go.jp adresinden temin edilebilir.

Bilgi için: Japonya Büyükelçiliği Tel: 0312 446 05 00

E-mail: japonyabe@ada.net.tr

• Kanada Uluslararası Kalkınma Ajansı - Geçiş Ülkeleri Programı (CIT-Countries in Transition)

Kanada'nın Merkez ve Doğu Avrupa bölgesindeki işbirliğinin büyük bölümü Geçiş Ülkeleri Programı aracılığıyla Kanada Uluslararası Kalkınma Ajansı'nın sorumluluğundadır.

Söz konusu program, yararlanacak ülkelerin ihtiyaçları ve reform sürecinde kaydettikleri ilerleme kadar Kanada'nın ekonomik, politik ve güvenlik çıkarları ve imkanlarına dayanmaktadır.

Kanada Uluslararası Kalkınma Ajansı'nın Merkez ve Doğu Avrupa biriminin

görevi, karşılıklı fayda sağlayan ortaklıklar oluşturarak geçiş ülkelerindeki demokratik kalkınmayı ve ekonomik liberalizasyonu desteklemektir.

Programın Öncelikleri

Tüm CIT Programı kapsamında yapılacak harcamaların aşağıdaki dört öncelikten en az birini karşılaması gerekmektedir:

- Piyasa ekonomisine geçişe yardımcı olmak,
- İyi yönetim, demokrasi, siyasi çoğulculuk, hukuk devleti ve uluslararası normlara ve standartlara uyumu teşvik etmek,
- Kanada'nın bölgeyle olan ticaret ve yatırım bağlarını kolaylaştırmak,
- Kanada'nın global menfaatlerini ve güvenliğini teşvik etmek.

Programın Kullandığı Mekanizmalar

- Çeşitli sektörlerde bilgi, uzmanlık, beceri ve teknolojinin transferi üzerinde yoğunlaşan ikili teknik işbirliği programı. Projeler ülkeye özel olup, hızla onaylanmakta ve uygulanmaktadır.
- Birden fazla ülkenin yararına olan projelere fon sağlayan bölgesel program. Gönüllülerin gönderilmesi veya mesleki değişim gibi girişimler.
- Dünya Bankası Grubu ve Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası gibi uluslararası kuruluşların çalışmalarını destekleyen çoklu program.
- Doğal felaketlerden etkilenen veya yaşanan anlaşmazlıklar yüzünden yerinden olan kişilere yardıma yönelik insani yardım programı.
- Kanada firmalarının bölgede uzun vadeli iş ilişkileri oluşturmalarına yardımcı olmaya yönelik Rönesans Doğu Avrupa programı.
- Esasen Çernobil'e ilişkin nükleer emniyet programı.
- Büyükelçilikler aracılığıyla yerel projelere fon sağlayan yerel girişimler programı.

Aşağıda verilen bilgiler ilk iki programa yöneliktir.

Proje önerisi yerel partnerle işbirliği halinde Kanadalı ortak tarafından Kanada Uluslararası Kalkınma Ajansı Merkez ve Doğu Avrupa Birimi'ne sunulur. Öneri süreci; uygunluk değerlendirmesi, Merkez ve Doğu Avrupa Birimi yetkilileriyle gayri resmi görüşme, proje kavramının geliştirilmesi ve sunumu, önerinin geliştirilmesi ve sunumu olmak üzere dört aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamaların tamamlanmasıyla önerilen projeler Merkez ve Doğu Avrupa Birimi tarafından resmi olarak gözden geçirilmektedir. Merkez ve Doğu Avrupa Birimi'nin projeye katkıda bulunmayı kabul etmesini takiben Kanadalı ortak katkı anlaşmasını müzakere etmek üzere davet edilmektedir. Normalde bu anlaşmalar projenin kabulünden itibaren 15 iş günü içerisinde müzakere edilmektedir. Anlaşmanın imzalanmasıyla birlikte uygulama başlamaktadır.

Proje kapsamında kabul edilen harcamalar aşağıdakileri kapsamaktadır:

Personel: Projede çalışacak olan Kanadalı ve yerel personelin maliyeti

Seyahat: En ekonomik yol ücreti dikkate alınmalıdır.

Proje operasyon maliyetleri: İletişim, çeviri (Kanada'nın resmi dilleri dışında) ve baskı gibi konuları içermektedir.

Ekipman: Doğrudan projenin amaçlarına ulaşılmasına bağlıdır. Proje bütçesinin normalde %5'ini aşamaz.

Bilgi için:

Kanada Kalkınma Ajansı/Suat Kınıklıoğlu

Tel: 0312 459 92 57

Faks: 0312 459 93 78

www.acdi-cida.gc.ca/cidaweb/webcountry.nsf/europe_e.html (kapsamlı bilgi için)

III. ULUSLARARASI KURULUŞLAR

- Dünya Bankası Fonları

2004-2006 yılları için planlanan yardım programı, Hükümetin önceliklerine uygun olarak dört kalkınma teması üzerinde yapılandırılmıştır. Bunlar; sağlıklı bir makro ekonomi ve yönetim, adil insani ve sosyal kalkınma, çekici bir iş ortamı ve bilgi, güçlü bir çevre yönetimi ve felaketi engellemedir.

Yerel yönetimler açısından bakıldığında, merkezi olmayan hizmet sunumunun iyileştirilmesi ve belediye reformunun uygulanmasına yardımcı olmak üzere desteğin planlandığı görülmektedir. Banka, nüfusun yaklaşık %70'ini temsil eden kentsel nüfusa daha iyi altyapı hizmetlerinin (su, yol, ulaşım, katı atık yönetimi vb.) sağlanması hedefi doğrultusunda yerel hükümet reform stratejisinin geliştirilmesi için Hükümet ile çalışmaktadır. Kentsel nüfus için belediye hizmetlerinin iyileştirilmesi çabalarını desteklemek üzere 2005 yılında Belediye Reformu ve Hizmetler Projesi öngörülmüştür. Bunun için önerilen tutar 200 milyon dolardır.

Bilgi için:

Dünya Bankası Türkiye Ofisi/Tunya Celasin

Tel: 0312 446 38 24

Faks: 0312 446 24 42

E-mail: tcelasin@worldbank.org

• Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, Birleşmiş Milletlerin küresel kalkınma ağıdır. Bu ağ, insanların daha iyi bir yaşam oluşturmalarına yardımcı olmak üzere değişimi desteklemekte ve ülkelerin gerekli bilgi, deneyim ve kaynaklarla bağlantılarını sağlamaktadır.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), Türkiye'de Hükümetin yanısıra aralarında sivil toplum kuruluşları, akademik çevreler ve özel sektör de bulunmak üzere çok sayıda ulusal ve uluslararası resmi kurum ile yakın bir ortaklık ilişkisi içinde çalışmaktadır. Bu ortaklıklar, Türkiye'nin kalkınma gereksinimlerini desteklemek amacıyla bazı öncelikli alanlarda tasarlanan kalkınma işbirliği projeleri ve bölgesel kalkınma girişimleri çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Yoksullukla mücadele ve toplumsal eşitsizlikleri azaltmaya yönelik planlama ve politika üretimi açısından kaynak durumunda bulunan UNDP, ayrıca iyi yönetim ilkelerinin her düzeyde uygulanmasına büyük önem verir. UNDP, sürdürülebilir, çevreyle barışık ve kadınlarla gençlerin gereksinimlerine yanıt veren insan odaklı kalkınma çalışmalarında ulusal ortaklarıyla işbirliği yapmaktadır.

UNDP'nin Türkiye'deki etkinlikleri aşağıdaki alanlar üzerinde odaklanmaktadır:

- Toplumsal ve ekonomik eşitsizliklerin giderilmesi,
- Yerel yönetim ve yönetim reformları
- Çevresel yönetim ve yerel gündem 21
- Toplumsal cinsiyetin ana politikalara katılımı ve eşitlik
- Yoksulluğun azaltılması ve sürdürülebilir geçim kaynakları
- Afet zararlarını azaltma ve afete hazırlıklı olma
- Kalkınmakta olan ülkeler arasında teknik işbirliği ve Türkiye'nin bölgede artan teknik yardım sağlayıcı konumu

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın Türkiye'deki etkinlikleri yerel yönetimler perspektifinden ele alındığında iki program üzerinde kapsamlı bir şekilde durulmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Yerel Yönetim ve Yönetişim Reformları

Türkiye Yönetişim Programı

Türkiye yönetişim programı ademi merkezizetçiliğin teşviki ve politika ve karar alma süreçlerine halk katılımını sağlamak yoluyla iyi yönetişimi güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu hedeflere ulaşmak için aşağıdaki konularda destek sağlayacaktır:

- İyi yönetişim ilkelerini ve uygulamalarını savunmak için sivil toplum örgütlerinin ve kamu sektörünün kapasitelerinin artırılması,
- Şeffaflık, güvenilirlik, insan hakları ve izleme mekanizmalarının güçlendirilmesi gibi çeşitli yönetişim alanlarında mevcut çabaları desteklemek için sivil toplum kuruluşları arasında bir iletişim ve işbirliği ağı kurulması,

- Katılımcı kalkınmayı teşvik edecek, çok sektörlü politika diyalogları. Program çerçevesinde yukarıdaki alanlarda hizmet veren sivil toplum kuruluşlarına ve yerel inisiyatiflere hibe desteği sağlanacaktır. Bu program ulusal kalkınma hedefleri çerçevesinde iyi yönetim uygulamalarını desteklerken özellikle insani kalkınma göstergelerinin ülke ortalamasının altında bulunduğu Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgelerindeki faaliyetlere öncelik vermeyi hedeflemektedir. Program uygulamalarında aşağıdaki yöntemler kullanılacaktır.
- Geniş kitlelere hitap eden ve ulusal düzeyde koordinasyonu gerektiren faaliyetlerin uygulanması Program Koordinasyon Birimi vasıtasıyla gerçekleştirilecektir.
- Özel uzmanlık gerektiren faaliyetler için ise alt projeler geliştirilecek ve söz konusu alt projeler uzmanlaşmış kurumlar, sivil toplum örgütleri ve yerel yönetimler tarafından uygulanacaktır.

Alt projelerin uygulanmasında sivil toplum kuruluşlarına öncelik verilecektir. Kapasite artırımı, ağ oluşturulması ve iyi yönetim ilke ve uygulamalarının ve katılım artırımının karşılıklı diyalogla teşvikini hedefleyen kilit sivil örgütlere ve yerel inisiyatiflere hibe desteği sağlanacaktır. Toplam program bütçesinin %45'ini sözkonusu hibe desteği oluşturmaktadır. Proje seçimi, programın öncelikleri çerçevesinde tespit edilen kriterler doğrultusunda program yöneticileri tarafından yapılacaktır. Seçim süreci program önceliklerine dayandırılacaktır. Program otoriteleri tarafından belirlenecektir. Toplam program bütçesi başlangıç olarak 926.000 ABD dolarıdır. İki taraflı ve çok taraflı uluslararası kaynaklardan sağlanacak mali ve teknik katkıların program çerçevesinde hükümet dışı kuruluşların faaliyetlerini desteklemeye ayrılması beklenmektedir.

Yerel Gündem 21

Yerel Gündem 21, tüm yerel kurum, kuruluş ve kişilerin karşılıklı iletişim içinde güçlerini biraraya getirdikleri katılımcı bir süreçtir. Proje ile yerel düzeydeki katılımcı süreçlere destek verilmekte, bir yandan yerel yönetimler arasındaki, öte yandan uluslararası topluluklar, bölgesel ve uluslararası yerel yönetim birlikleri arasındaki işbirliği geliştirilmektedir. Kadınların ve gençlerin, karar alma, planlama ve uygulama süreçlerine etkin katılımını teşvik etmek için programlar geliştirmek de projenin amaçları arasındadır.

"Türkiye'de Yerel Gündem 21'in Geliştirilmesi ve İlerletilmesi" konulu program 1997 yılında UNDP/Türkiye ve Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği (IULA) tarafından başlatılmıştır.

Programın ortakları ev kadınlarından belediye başkanları ve valilere, çocuklar ve gençler ve akademisyenlerden özel sektöre, üst düzey kamu görevlilerine, milletvekillerinden bölgesel belediye birliklerine kadar uzanan geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Bu geniş yelpazeyi oluşturan taraflar Yerel Gündem 21 Kent Konseyleri tarafından temsil edilmekte ve genellikle belediyeler tarafından bu amaçla tahsis edilmiş yurttaşlar evlerinde toplanmaktadırlar. Kent Konseyleri her bir metropol belediyesinde kurulmuş olup, ortalama 500 üye toplumun örgütlenmiş kesimlerini temsil etmektedir.

Bilgi için

-Birleşmiş Milletler Türkiye/ Tel: 0312 454 11 00

Faks: 0312 496 14 63 /496 14 65

-Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Türkiye Ofisi

Tel: 0312 454 11 25 Faks: 0312 496 14 63/496 14 65

www.undp.org.tr

-Yerel Gündem web sitesi www.la21.turkey.net

1 Katılım Ortaklığı Belgesi bir taraftan üyeliğe hazırlanma sürecinde aday ülke tarafından kısa ve orta vadede aşama kaydedilmesi gereken öncelikli alanları ortaya koyarken diğer taraftan söz konusu uyum çalışmalarına verilecek mali desteğin çerçevesini çizmektedir.

2 Her aday ülke Katılım Ortaklığı Belgesi'nde belirtilen önceliklerin yerine getirilmesi ve AB müktesebatına uyumun sağlanması için detaylı bir Ulusal Program hazırlamaktadır. Ulusal Program belirlenen önceliklerin gerçekleştirilmesi ve alınması gereken önlemlere yönelik belirli bir takvim ile bu amaçlar için gerekli insan ve mali kaynakları içermektedir. AB ve Türkiye-AB İlişkileri Temel Kavramlar Rehberi, İKV Yayınları No: 172